

İlkokul Öğrenci Velilerinin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Farkındalık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). İlkokul Öğrenci Velilerinin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Farkındalık Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23467>

Özet

İlkokul Öğrenci Velilerinin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Farkındalık Ölçeği (IOVÇTKFYFÖ), 2019 yılında Doğan Temur, Turgut ve Özdemir tarafından geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçeğin temel amacı, velilerin, çocukların dijital cihazlarla ve internetle olan etkileşimleri hakkındaki bilgi düzeylerini, tutumları ve gözetim pratiklerini ne ölçüde farkında oldukları belirlemektir. Ölçek, özellikle ilköğretim çağındaki çocukların ebeveynlerinin Teknoloji Kullanımı ile ilgili potansiyel riskler ve faydalar konusundaki farkındalık düzeylerini ölçmeyi hedeflemektedir. Bu çalışmada, III. Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresi'nde sunulan bir bildiri kapsamında bir ölçek geliştirme çalışması olarak raporlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Teknoloji Kullanımı, Veli Farkındalığı, İlkokul Öğrencileri, Dijital Ebeveynlik, Ölçek Geliştirme, Ebeveyn Gözetimi, Dijital Okuryazarlık.

Yazarlar

Ö. Doğan Temur, S. Turgut, K. Özdemir

Amaç

Bu ölçeğin birincil amacı, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin velilerinin, çocukların teknolojik cihazlarla ve internetle olan etkileşimlerine dair sahip oldukları bilişsel ve davranışsal farkındalık düzeylerini sistematik bir şekilde ölçmek ve değerlendirmektir. Geliştirilen bu araç, velilerin çocukların dijital dünyada güvenliğini sağlama, ekran süresi yönetimi ve teknolojik araçların eğitimel faydalarını anlama yetkinliklerini belirlemede araştırmacılara ve eğitimcilere standart bir ölçüt sunmayı amaçlamaktadır.

Ölçek, aynı zamanda, ebeveyn eğitim programları veya rehberlik hizmetlerinin etkinliğini değerlendirmek için bir temel ölçüm aracı olarak kullanılabilir. Bu sayede, belirlenen eksiklikler doğrultusunda velilere yönelik hedefli müdahaleler geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçek, temel olarak "İlkokul Öğrenci Velilerinin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Farkındalık" yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle velilerin teknoloji kullanımı hakkında dört ana boyutta bilgi sahibi olmaları içerir: **Gözetim ve Kontrol** (Çocukların ne zaman, nerede ve hangi içeriklere eriştiğini izleme), **Risk Algısı** (Siber zorbalık, uygunsuz içerik ve benzeri tehlikelerin farkında olma), **Eğitsel Kullanım Bilinci** (Teknolojinin öğrenmeye katkıları anlama) ve **Model Olma Davranışı** (Ebeveynin kendi teknoloji kullanımı

alınacakları).

Bu farkındalık düzeyi, çocuğun sağlıklı dijital gelişimini doğrudan etkileyen kritik bir psikolojik ve sosyal yapıdır. Yüksek farkındalık, genellikle daha proaktif ve bilinçli ebeveynlik uygulamalarına işaret eder.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmaları (Geliştirme ölçeği olarak belirtilmiştir), geçerlik çalışmalarıyla titizlikle yürütüldüğünü varsaymaktadır. Ancak, bu meta-veri kaydında spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı (ebeveyn farkındalığı) ölçüp ölçmediğini kanıtlamak üzere **Yapı Geçerliliği** (Faktör Analizi ile) ve **Kapsam Geçerliliği** (uzman görüşleri ile) yöntemlerini içerdiği tahmin edilmektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik bilgisi (iç tutarlılık katsayıları veya test-tekrar test korelasyonları) bu kaynakta detaylı olarak sunulmamıştır. Bir ölçek geliştirme çalışmasında, iç tutarlılık (genellikle **Cronbach Alfa katsayısı** kullanılarak) hesaplanması zorunludur. Ölçeğin maddelerinin tutarlı sonuçlar ürettiği ve farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar verdiği varsayılmaktadır. Detaylı güvenirlik verileri, ilgili konferans bildirisi metninde yer almaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme aşamasında, ölçülen yapıların boyutları belirlemek ve maddelerin hangi alt yapıları temsil ettiğini saptamak amacıyla büyük olasılıkla **Açıklayıcı Faktör Analizi** (AFA) kullanılmıştır. Bu analiz, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya olduğunu ve ebeveyn farkındalığının farklı alt faktörlere ayrıldığını ortaya koyması olmalıdır. Ölçeğin nihai yapılarının, Faktör Analizi sonuçlarına dayanarak belirlenen alt boyutlardan oluştuğu kabul edilmektedir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Öz Bildirim Ölçeği)

Format: Orijinal bildiride derecelendirme formatı belirtilmemiş olsa da, bu tür farkındalık ölçeklerinde yaygın olarak 3'lü, 4'lü veya 5'li **Likert Tipi Derecelendirme** kullanıldığı varsayılmaktadır (Örn: Hiç Katılmıyorum - Tamamen Katılıyorum).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlkokul Öğrencisi Velileri (Ebeveynler)

Yaş Grubu: Yetkinler (İlkokul çağındaki çocukların ebeveynleri, genellikle 25-55 yaş aralığı).

Popülasyon Detayları: Çalışma, Türkiye'de ilkokul düzeyinde eğitim gören öğrencilerin velileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem büyüklüğü ve demografik dağılım bilgileri için orijinal bildirinin incelenmesi gerekmektedir.

Test Metodolojisi: Nicel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilen ölçek geliştirme çalışmasıdır. Veri toplama yöntemi olarak öz bildirim esas alınmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik, Teknoloji, Dijital Güvenlik, Farkındalık Ölçeği, Veli Tutumları, Çocuk Gelişimi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu yazar Kemal Özdemir için e-posta adresi mevcuttur.

İletişim Adresi: KEMAL ÖZDEMİR (kemalzdmr@yahoo.com)

Bazılar, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2019 yılında geliştirilmiş ve aynı yıl III. Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresi'nde sunulmuştur. Ölçeğin akademik çalışmalarda kullanımı için sorumlu yazar Kemal Özdemir ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Ticari kullanıma ilişkin ücret bilgisi mevcut değildir.

Kaynaklar

Doğan Temur, Ö., Turgut, S., ve Özdemir, K. (2019). İlkokul öğrenci velilerinin çocukların teknoloji kullanımına yönelik farkındalıkları ve incelenmesi: Bir ölçek geliştirme çalışması. III. Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresi'nde sunulan bildiri. Afyonkarahisar, Türkiye.

Bildirinin sunulduğu kongre özet kitapçığına buradan ulaşılabilir: ubek-icse.com

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: ilkokul-ogrenci-velilerinin-cocuklarinin-teknoloji-kullanimina-yonelik-farkindalik-olcegi-toad.pdf

İlkokul Öğrenci Velilerinin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Farkındalık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri bu meta-veri kaydında yer almamaktadır. Maddelerin tam listesine, yukarıda belirtilen kaynakça ve PDF linki üzerinden erişim sağlanabilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM